

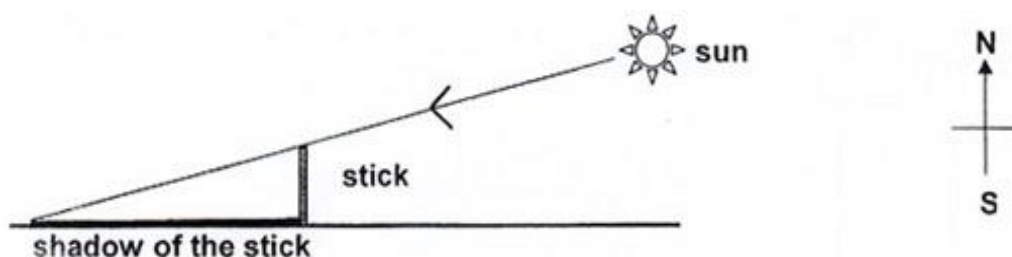
Tokrat je spis napisan tako, da ste vi ves čas dejavni. V njem je podana naloga z znanimi podatki, vi pa boste poiskali rešitev in razpravljali o njej. Pri reševanju te naloge je treba poznati le lastnost podobnih trikotnikov, da so si enakoležne stranice v podobnih trikotnikih sorazmerne.

Staroindijska naloga o senci

Spis za mlade, ki želijo računati in raziskovati.

Vzemimo, da poznamo višino a sveče, višino b navpičnega stebra in njuno medsebojno razdaljo c . Izračunajte dolžino s sence stebra, če je višina sveče višja od višine stebra. Pomagajte si s skico, ki jo narišete. Razpravljajte o rešitvi. Kaj se dogaja z dolžino sence pri različnih a , b in c . Naloga je preprosta, rešitev tudi, razpravljanje o rešitvi pa malo bolj zahtevno, a zelo zanimivo. Opomba. Da bi bila naloga bolj sodobna, si namesto sveče mislite žarnico.

Rešitev: Veliki in mali trikotnik na skici, ki ste jo narisali, sta si podobna. Zato velja: $s/(s + c) = b/a$, od koder sledi dolžina sence $s = bc/(a - b)$.

Sonce, navpična palica (gnomon) in senca palice; kot med Sončevim žarkom in senco palice na vodoravni ravnini je višinski kot Sonca.

Slika je s spleta.

Za utrjevanje snovi ali razmišljanje pa še tri preproste vaje o senci od Sonca osvetljene palice:

• Sonce osvetljuje 3 m visoko navpično palico (kol), ki meče senco na vodoravna tla. Izračunajte dolžino sence, če je višinski kot Sonca (kot med smerjo Sončevega žarka in vodoravnimi tlemi):

a) 30° , b) 45° in c) 60° .

Nalogo rešite računsko in grafično. Pri reševanju si pomagajte z enakostraničnim trikotnikom in kvadratom. Uporabite lahko tudi kotomer oz. geotrikotnik. Dolžino sence izmerite z merilcem za dolžino. Znajdite se!

Rešitev: a) $3\sqrt{3}$ m, b) 3 m, c) $\sqrt{3}$ m.